

ANADOLU EĞİTİM SENDİKASI

4+4+4 EĞİTİM MODELİ VE YENİ MODEL ARAYIŞLARI DEĞERLENDİRME/ÖNERİ RAPORU

ARAŞTIRMA DİZİSİ 2025

AESSAM

(Anadolu Eğitim Sendikası Stratejik Araştırma Merkezi)

4+4+4 EĞİTİM MODELİ VE YENİ MODEL ARAYIŞLARI DEĞERLENDİRME/ÖNERİ RAPORU

ARAŞTIRMA DİZİSİ 2025

AESSAM (Anadolu Eğitim Sendikası Stratejik Araştırma Merkezi)

GİRİŞ

Değişen dünya şartlarında rekabetin arttığı toplumsal, bireysel ihtiyaçların fazlalaştığı ve çeşitlendiği bir gerçektir. Toplumun kültürel, ekonomik, sosyal, politik yönden davranış geliştirebilmesi için bireyin kendini geliştirmesi gerekmektedir. Eğitim, bu anlamda toplumun temel ihtiyacının başında gelmektedir. Nitelikli bir bireyin içinde yaşadığı topluma ve dünyaya karşı ilgisi, duyarlılığı artar ve sorumluluk bilinci ile ait olduğu toplumun içindeki yerini pekiştirir. Bunun için eğitim sisteminde uygulanan programlar sadece teorik bir yaklaşım değil toplum ve birey için bir gelecek vizyonu çizmeyi amaç edinir. Bu amaca ulaşabilmek için eğitim sisteminin göstergelerinin açıkça ortaya konması, incelenmesi için zaman tanınması, tartışılması ve belirli bir olgunluğa ulaştıktan sonra uygulamaya konması gerekmektedir. Aksi halde sistem değişiklikleri çağın gereksinimlerine cevap vermek için değil, ideolojik, yanlış uygulamaları yamalı bohçaya çevirme ve öngörüsüzlük neticesinde yapılan değişiklikler olmaktadır. Bu durum da adaletten ekonomiye, sağlıktan güvenliğe varana kadar birçok alanda olumsuz etkisini göstermektedir.

2012-2013 eğitim öğretim yılında 4+4+4 12 yıl zorunlu eğitim sistemi uygulanmaya başladığında eleştirilmiş ancak eleştiriler dikkate alınmayarak sistem uygulanmıştır. Anadolu Eğitim Sendikası olarak bu sistemin hazırlanmasında yanlış hesapların olduğunu ve uygun olan sistemin 1+5+3+3 olduğunu belirtmiştik. Geldiğimiz noktada Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in liselerde eğitim süresinin kısaltılabileceğine dair açıklama yapması 4+4+4 sistemini planlanmadan yapılan ve eğitimi yapboz haline getiren anlayışın bir örneği haline getirdi. Toplumsal bir mutabakat aranmaksızın kısa zaman aralıkları ile yapılan değişiklikler, eğitimin öznesi olan çocuklarımızın geleceğe olan güvenlerini yıpratmaktadır. Ülkemizin gerek ekonomik gerekse demokratik yapısını da etkileyen bu değişimler, sistemin diğer unsurlarını nasıl etkileyeceği üzerinde yeterli çalışma yapılmadan uygulanmaktadır. Bu durum systemsizlik sorununu ortaya çıkararak her neslin farklı bir eğitim modeline muhatap olmasını ortaya çıkarmıştır. Bu anlayışın ülke geleceği için vereceği bir katkı yoktur.

4+4+4 EĞİTİM SİSTEMİ DEĞERLENDİRMESİ

4+4+4 eğitim sistemi, mesleki eğitimin arttırılması, zorunlu eğitimin 12 yıl olması,66 ayını dolduran çocukların okula katılmasının zorunlu olması, 8 yıllık kesintisiz eğitim döneminde kapatılan İmam hatip okullarının orta kısımlarının yeniden açılması, tüm ortaokul ve liselerde din dersi kaynaklı seçmeli derslerin yer alması, ortaokullarda haftalık ders saatinin arttırılması, okulların birbirinden ayrılarak(ilkokul ,ortaokul ,lise) bağımsız olarak kurulması, ders programlarında çeşitli değişiklikler yapılması gibi değişiklikleri beraberinde getirmiştir.

Bu değişikliklerle beraber gerekli hazırlıklar yapılmadığı için itirazlarımız da beraberinde gelmiştir. 60 aylık olan ve pedagojik açıdan gelişimini tamamlamamış çocukların birinci sınıfa başlamasının doğru olmadığını defalarca dille getirdik. Bu itirazlarımız sonucu okula başlama yaşı 66 aya çekildi. Mesleki eğitimin önü açılmak istenirken gerekli alt yapı hazırlanmadığı için meslek liselerine talep arttı ancak istihdam alanı olmadığı için yeterli sonuç alınamadı.5 yıllık ilkokul eğitimi 4 yıla düşürülünce norm fazlası öğretmen sorunu ortaya çıktı. Bakanlık bu öğretmenlere yan branşa geçme hakkı verse de öğretmenler eğitimini aldıkları branşlardan uzaklaşmak zorunda kaldılar. İmam Hatip okullarımız ihtiyaçtan fazla açılarak neredeyse her yerde büyük gösterişli binalar yapma yarışına girildi. Kaynaklar israf edildi. Bu gösterişli binaların büyük bölümünün boş olduğunun kullanılmadığını görüyoruz. Okullarda din dersi kaynaklı seçmeli derslerin açılması ideolojik bir yapıya büründürüldüğü için okul idareleri seçmeli dersleri zorunluymuş gibi yönlendirme yapıyorlar. Bu da okullarda veliler arasında gerginliğe sebep olmaktadır. Yine bu sistemde okulların ilkokul, ortaokul ve lise olarak birbirinden ayrılması doğru bir kararla planlanmış ancak yeteri kadar uygulanamamıştır.

Bütün bunların yanında 12 yıllık zorunlu eğitimin liselerde 4 yıl olarak uygulanması tartışmaya açılmıştır. Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, lise süresinin kısaltılması ve öğrencilerin mesleki eğitime yönlendirilmesi gibi seçeneklerin değerlendirildiğini açıklaması “Yine sistem değişecek.” düşüncesini pekiştirdi. Bakanın sözlerinin ardından yeni eğitim modelleri ani bir hareketlilik gündeme geldi. Bazı STK’lar rapor yayınladı. STK’ların raporunda sadece 4 yıllık lise eğitiminin üniversite çağına gelmiş bir öğrencinin sanayinin iş alışkanlıklarına sahip nitelikli eleman olma ihtimalinin kalmamasına sebep olduğu değil, zorunlu eğitimin bir dayatma olduğu, okul bitirme kriterlerinin değişmesi, okul bitirme sınavlarının geri gelmesi, sınıf geçme kriterlerinin gözden geçirilmesi gerektiği konuları da yer almaktadır. İlerleyen günlerde başka konuların da gündeme gelmeyeceğinin garantisi yoktur.

Milli Eğitim Bakanlığı anlaşılan o ki bu raporu ciddiye alarak liselerde eğitimin 3 yıla düşürülmesinin STK'ların raporu doğrultusunda gündeme gelmesini istiyor.

Anadolu Eğitim Sendikası olarak her zaman söylediğimizi tekrar etmekte fayda var. Bu tür değişiklikler sadece bir raporla gündeme getirilip kısa bir gündem oluşturduktan sonra uygulanacak konular değildir. Eğitimin düzenlenmesi bir gelecek vizyonudur. Sistemi yapılandırmak istihdam, ekonomi, sınav sistemi , üniversitelerin durumları, eğitimin ilkokuldan başlatarak şekillendirilmesi gibi çok yönlü bir etki alanına sahiptir.

Geçmişte değişim sayısını takip etmekte zorlandığımız sistem değişiklikleri hep bu plansızlığın ürünüdür. Bu değişimler eğitimin toplumun ve dünyanın gelişim sürecine ayak uydurması ile izah edilemez. Bu sebeple gündeme gelen liselerin 3 yıla düşürülmesi konusu bütün yönleri ile çalıştaylar yapılarak, sadece bir rapora dayalı olmadan ve ileride olabilecek sistem değişikliklerini de hesap ederek tartışılmalıdır.

Anadolu Eğitim Sendikası 4+4+4 gündeme geldiğinden beri bu sistemin sorunlar doğuracağını ifade etmiş ve 1+5+3+3 şeklinde bir sistemin enine boyuna tartışılması gerektiğini belirtmiştir. Liselerin 4 olarak okutulmasının yanlış olduğunu vurgulamıştır.

4 YIL LİSE EĞİTİMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Lise eğitiminin 4 yıl zorunlu olması 2005 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik tarafından duyurulmuştu. Hazırlık sınıflarının kaldırıldığını, süper lisenin yerine bütün okulları Anadolu Lisesi statüsü altında birleştirdiklerini açıklanmıştı. Bakan Çelik, AB uyum sürecinin bir sonucu olarak bu kararı aldıklarını üniversiteden mezun olan öğrencilerin Avrupa ile denklik sorunu yaşadığını, öğrencilerin Avrupa'ya gittiklerinde telafi eğitimi almak zorunda kaldıklarını, 3 yıllık eğitimle üniversiteye giriş oranının düşük olduğunu bu uygulama ile bu oranın yükseltileceğini söyleyerek liselerin 4 yıla çıkarılmasını savunmuştu.

Görünen o ki hedef yine tutmadı. AB uyum süreci rafa kalktı. Üniversiteye giriş oranı her şehre bir üniversite açarak çözülme yoluna gidildi. Liselerin 4 yıl olmasından bu yana geçen 20 yıllık sürede liselerin 4 yıl olmasının eğitime nasıl bir katkı sağladığı sorusunun cevabı hiç de iç açıcı değil. Bu uygulamanın ilk mezunları verildiği tarih olan 2021 yılında Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen "Ortaöğretimin Öğretim Süresi Bakımından Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma sistemin beklenen ivmeyi yakalamaktan uzak olduğunu göstermiştir.

Öğretmenlerin Liselerin Dört Yıla Çıkarılmasının Öğrenciler Üzerindeki Etkilerine ilişkin Görüşleri

İFADELER	Azalttı	Değiştirmedi	Artırdı	Toplam
	f	f	f	f
	%	%	%	
1 Liselerdeki öğrencilerin okuldan tasdiknameyle ayrılmasını	161 11,4	849 60,2	401 28,4	1.411 100
2. Liselerdeki öğrenci devamsızlıklarını	68 4,8	620 43,8	727 51,4	1.415 100
3. Öğrencilerin Açık Öğretim Lisesine Geçişlerini	138 9,9	706 50,5	555 39,7	1.399 100
4. Öğrencilerin üniversitede okuma isteklerini	0 0	835 77,2	247 22,8	1.082 100
5. Öğrencilerin okula ilgilerini	634 44,9	615 43,5	164 11,6	1.413 100
6. Öğrencilerin kendilerin okulun bir parçası olarak görmelerini (aidiyet)	311 22,1	772 54,8	326 23,1	1.409 100
7. Öğrencilerin dershanelere gittiği toplam süreyi	87 6,2	353 25	972 68,8	1.412 100
8. Öğrencilerin dersten artan dinlenme imkânlarını	568 40,3	620 43,9	223 15,8	1.411 100
9. Öğrencilerin ders dışı (sportif ve kültürel) etkinliklere ayırdıkları zamanı	514 36,5	644 45,7	251 17,8	1.409 100
10. Öğrencilerin genel okul başarılarını	411 29,3	748 53,3	244 17,4	1.403 100
11. Öğrencilere yapılan yönlendirme hizmetlerinin kalitesini	301 21,4	749 53,3	355 25,3	1.405 100
12. Öğrencilerin duyuşsal (tutumlarını, motivasyonlarını vb) gelişimlerini	444 31,6	656 46,7	305 21,7	1.405 100
13. Öğrencilerin kendilerini ifade etme becerilerini	151 10,7	749 53,3	505 35,9	1.405 100
14. Öğrencilerin sosyal gelişimlerini	250 17,8	680 48,5	473 33,7	1.403 100

Bugün de benzer bir araştırma yapıldığında sonucun çok da değişmeyeceği açıktır. 4 yıllık eğitimde lise son sınıf öğrencilerinin üniversite sınavlarına hazırlanabilmeleri adına devamsızlık problemlerini çözmek için devamsızlıkların affedilmesi veya son iki ay izinli sayılmaları, okul sınavlarının diğer sınıflardan öne çekilmesi gibi uygulamaların yapıldığı bilinmektedir. Bilimsel yöntemlerle belirlenmeyen, lise son sınıfta akademik müfredatın boş kalmasına sebep olan bu sistem zaman kaybından başka bir işe yaramamıştır. Lise son sınıfı açık lisede bitirmek isteyenler için açık liseye geçme şartları zorlaştırılsa da öğrencileri okullarında tutmak her geçen gün zorlaşmaktadır. Ayrıca yaygın olarak kullanılan yöntemlerden bir de devlet okullarında karşılaşılan durumları yaşamamak adına son sınıfta özel okullara geçiş yapmaktır. Bu durum da 4 yıllık sürenin uzun olduğunu gösteren bir işarettir.

20 yıllık sürecin sonucunda her sistem kendi durumunu pekiştiren uygulamaları da getirmiştir. Okul binaları, derslik sayıları, öğretmen norm kadro durumları, üniversite kontenjanları gibi uygulamalar şekillenmiştir. Şimdi bu yapılanlar bir takım STK'ların raporunda yer alan tekliflerle değiştirilmek istenmektedir. Bu tekliflere baktığımızda nasıl bir bilimsel çalışmanın ürünü olduğu bilinmemektedir.

4 YILLIK LİSE EĞİTİMİ İÇİN ÖNERİLEN MODELLER

3+1 Modeli: İlk üç yıl zorunlu eğitim olacak. Öğrenciler 12. sınıfa geldiklerinde ise tercihe bağlı olarak 12 sınıfı üniversiteye hazırlık sınıfı olarak okuyacak. Öğrenciler diplomayı 3. yılın sonunda alabilecek.

2+2 Modeli: 10. Sınıfı tamamlayan öğrenciler diploma alacak. Akademik eğitime devam etmek isteyenler iki yıl daha okuyacak.

Yaş Temelli Model: 16 yaşını dolduran öğrenci zorunlu eğitimden muaf tutulacak ya da istediği takdirde liseyi okuyacak.

Gündeme getirilen bu sistemlerin hangi bilimsel veriye, araştırmaya göre ortaya atıldığı bir tarafa hepsinin de kendi içinde sorunlar yumağı yaratacağı ortadadır. Okullarda sınıf karmaşası yaratması, kitap ve müfredat sıkıntısı, üniversite yerleştirmelerinde karşılaşılabilecek karmaşa, öğrencilerin ve velilerin öngöremeyeceği durumların oluşması, öğretmenlerin norm kadro durumları, gençlerin okul dışına itilmeleri, yaygın eğitimde kadro ve okul sorunu, eğitimin öneminin kaybedilmesi gibi bir çok sorunu beraberinde getirebilecek bu önerilerin bilimsel olarak analizleri yapılmadan ortaya atılması eğitim adına yeni çıkmazlara yol açacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı daha Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli adını verdiği ve okullarda karmaşaya ve eğitimcilerde huzursuzluğa ve umutsuzluğa sebep olan bir sistemi uygulayamamışken liselerin 3 yıl olması fikrini tartışmaya açılması yeni karmaşanın habercisidir.

İleride liseyi zorunlu olmaktan çıkarmayacaklarının garantisi de bu anlayışla yoktur. Eğitim üzerinde bu kadar oynamanın toplumsal yapı üzerinde de olumsuz etkileri görülmektedir. Erken yaşta evlenme, çocuk işçilerin artması, eğitimin öneminin azaltılması, düşünen sorgulayan bireylerden oluşan bir toplum yapısının bozulması, suç oranlarının artması gibi bir çok yan etkileri olabilecek değişiklikler ortak karar alınmadan yapılmamalıdır.

DÜNYADA EĞİTİMDE BAŞARIYI YAKALAMIŞ ÜLKELERİN EĞİTİM SİTEMLERİ

İsviçre

Zorunlu eğitim süresi 9 yıldır. Okul öncesi eğitim isteğe bağlıdır. İlkokul eğitimi 7 yaşında başlar ve 6 yıl sürer. Ortaokul eğitimi, 13 yaşından 16 yaşına kadardır. Öğrenciler kendi yeteneklerine göre dersler seçebilir. Lise eğitimi üç yıldır ve 16 yaşına kadar sürer. Öğrenciler kendilerine özgü konular seçerek üniversiteye hazırlanırlar. Öğrenciler Matura adı verilen lise bitirme sınavına (olgunluk sınavı) girerler.

Kanada

Kanada'da eyaletlere göre farklılık gösteren bir eğitim sistemi vardır ancak genel olarak Anaokulu ve okul öncesi eğitimi 4-5 yaş arası çocuklara İlkokul eğitimi 6-12 yaş arası öğrencilere Ortaokul eğitimi 12-15 yaş arası öğrencilere Lise eğitimi 15-18 yaş arası öğrencilere yöneliktir. Ortaokullarda öğrenciler yetenek ve başarılarına göre sınıflara ayrılır. Birlikte akademik eğitim veren ortaokullar, mesleki eğitim veren okullar ve çeşitli sanat dallarında eğitim veren okullar bulunmaktadır.

Japonya

Eğitim sistemi 6+3+3 6 yıl ilkokul, 3 yıl ortaokul, 3 yıl lise eğitimi vardır. Zorunlu eğitim 9 yıldır. Öğrenciler 4. sınıfa kadar herhangi bir sınava girmezler. Okullarda disiplin kuralları belirgindir. Ortaokul, lise ve üniversite sınavları öğrenciler için zorlu süreçlerdir. Öğrenciler girecekleri lise ile toplumsal statülerini belirler. Lise eğitimi tam ve yarım gün (3 yıl eğitim verirler) yanında mektupla öğretim yapan liseler(4 yıl eğitim verirler) olarak üçe ayrılır.

Hollanda

5 yaştan önce eğitime başlamak zorunlu değildir. İlköğretim 8 yıldır. Ortaöğretim 12-18 yaş arasını kapsar. Öğrencilerin yeteneklerine göre programlar vardır. Çocuklar temel eğitimi aldıktan sonra kademeli olarak sınavlara girerler. 4 yıllık meslek ortaokulu, 5 yıllık lise veya 6 yıllık genel lise eğitimi alırlar.

Singapur

Zorunlu eğitim 7 yaşında başlar. İlkokul ve ortaokulda matematik ve fen bilimlerine çok önem verilir bu yüzden bu alanda dünyanın en iyi öğrencilerini yetiştirmesi ile bilinir. İlkokul 7-12 yaş arası zorunludur. Öğrenciler ortaokula geçmek için sınava girer. Bu sınav sonuçlarına göre özel açık ve normal akademik veya normal teknik program yürüten okullardan birine yerleşirler.

Finlandiya

Anaokulu zorunludur. Temel eğitime başlama yaşı 7'dir. Genellikle 16 yaşına kadar zorunlu eğitim sağlar. Finlandiya'da temel eğitimde sınav yoktur. Öğrenciler ders içi ve ders dışı etkinliklerine göre değerlendirilirler. Temel eğitim ve ilkokullarda 1-6. sınıflar ve ortaokullarda 7-9. sınıflar düzeyinde verilir. Zorunlu eğitim 9 yıldır. Lise zorunlu değildir. İsteyen genel liseye veya mesleki liseye gidebilir.

İngiltere

Okul öncesi eğitim isteğe bağlıdır, 5 aşamalı bir sistem vardır. İlkokul 5-11 yaşları arasında zorunludur. 11 yaşından sonra öğrenciler, ortaokul veya orta seviye okul olarak isimlendirilen okullara giderler. Eğitim 16 yaşına kadar sürer. Lise eğitimi normal lise ve mesleki lise olarak iki bölümdür. Öğrenciler sınavla üniversiteye alınır.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

Eyaletler arasında farklılık olmakla beraber ABD eğitim sistemi 3 ana bölümden oluşur. İlköğretim, ortaöğretim ve eğitim akademisi. 4+4+4,8+4,6+3+3,6+6 gibi modeller uygulanır. Zorunlu eğitim 12 yıldır. Genel olarak İlkokul, 5-11 yaş ortaokul, 11-14 yaş lise eğitimi, 14-18 yaş öğrencileri için tasarlanmış eğitim modeli uygulanır.

Norveç

Zorunlu eğitim 10 yıldır. İlkokul 7 yıl sürmektedir. İlköğretim 6-16 yaş arasını kapsar. İlkokulda öğrenciler sınava girmez ve karne almazlar. Öğrenciler genel liseyi yada mesleki liseyi seçebilir.

Almanya

Okul öncesi eğitim zorunlu değildir. 6 yaşında zorunlu eğitim başlar. 4 yıllık ilkokuldan sonra öğrenciler üç farklı ortaokul seçebilirler. Meslek eğitimini seçenler 9. sınıftan sonra diploma alır. Daha yüksek eğitimi seçenler 10. sınıftan sonra diploma alır. Üniversiteye hazırlananlar 12. ve 13. sınıftan sonra diploma alır. 12 yıllık eğitim zorunludur.

ANADOLU EĞİTİM SENDİKASININ EĞİTİM SİSTEMİ ÖNERİSİ

Anadolu Eğitim Sendikası olarak değişimin ve yeniliğin her zaman bir ihtiyaç olduğunu dile getirmekteyiz. Eğitim de değişimin olması gereken bir alandır. Ancak yapılacak değişiklikler bilimsel çalışmaların, gözlemlerin, araştırmaların ve deneyimlerin ürünü olmalıdır. Bu anlamda değişen dünya şartları içinde, kendi imkanlarımız ve toplum yapımıza uygun, dünya ile entegre olabilecek bir sistem önerisini 1(4-6 yaş)+5(6-11 yaş yaş)+3 (112-14- yaş)+3(15-17 yaş) olarak tartışılmasını öneriyoruz.

Anaokulu

Anaokulundan başlayan çocuk eğitimi çocukların bilişsel, duyuşsal, sosyal ve motor becerilerinin gelişmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Çocuğun paylaşımcı, iş birliği yapabilen, dil gelişimi sağlamış, zihinsel gelişimi artmış, sosyal ortama alışmış, öz güveni oluşmuş bir biçimde okul ortamını görerek problem çözme yeteneğinin gelişmesi bundan sonra göreceği eğitimin alt yapısını oluşturacaktır. Bu anlamda anaokulları da zorunlu eğitim kapsamına alınmalıdır.

İlkokul

5 yıllık bir ilkokul sürecinde bazı derslerde branş öğretmenlerinin derse girmesi planlanmalıdır. Öğrencilerin 1. sınıftan itibaren okudukları öğretmenle olan irtibatları, öğretmenin ders anlatışına olan yatkınlıkları onların 5. sınıfta tamamen öğretmenlerinden kopmalarını kaldıracakları bir yaş değildir.

Bazı derslerin branş öğretmenleri tarafından verilmesi uygun olmakla beraber öğrencilerin bireysel hazır bulunuşluk düzeyleri hele de okula başlama yaşının öne alındığı düşünüldüğünde 5. sınıfta bütün derslerin farklı öğretmenler tarafından okutulmasına uygun değildir. 5. sınıf okutan öğretmenlerimizden gelen bilgiler ışığında bu uygulama üzerinde yeniden düşünülmeli ve ilkokul tekrar 5 yıla çıkarılmalıdır.

Ortaokul

Öğrencileri fiziksel ve zihinsel gelişiminin arttığı yaşlara denk gelen(11 yaş) ortaokul öğretimi öğrencilerin gelişimlerinin paralelinde oluşturulacak bir yoğunluktaki programla lise öğrenimine hazırlanmaları mümkün olacaktır.

Doğruyu yanlış ayırt edebilen, okul ortamında davranışlarını geliştirebilen, kontrol edebilen öğrenciler farklı öğretmenlerin derslerine girmelerini kaldırabilecek düzeye gelmiş olacaklardır. Burada alacakları 3 yıllık bir eğitim liseye hazırlık için planlama yılları olmalı. Çocuklar yeteneklerine, ilgi alanlarına göre yönlendirilmeli. Öğrencinin kendisini keşfetmesine imkan sunulmalıdır.

Lise

Liselerin 4 yıl olarak eğitim vermesinin fayda sağlamadığı yukarıdaki analizde görülmektedir. Bu anlamda liselerin 3 yıl olması yerinde bir uygulama olacaktır. Öğrencilerin kendilerine ayıracakları zamanları azaltan, motivasyonlarını düşüren, son yıllarını akademik olarak okulla bağlantısını koparmış olarak geçirmesine sebep olan ve ailelere fazladan mali yük getiren 4 yıllık bir eğitimin eğitimde kaliteyi arttırmadığı görülmüştür. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta 3 yıllık bir eğitim sürecinin doğru planlanmasıdır.

Bu süreç akademisyenlerle, öğretmenlerle, sendikalarla yani eğitimin tüm paydaşları ile birlikte yürütülmelidir. Eğitimin içinde olmayan dernek ve vakıfların belirleyici olduğu bir süreç olmamalıdır. Ya da yaptım oldu mantığı ile aniden kalıcı ve köklü değişiklik olmamalıdır.

Eğitimin kamusal bir hak olması, çocuklarımızın geleceklerini planlamalarında yardımcı ve yol gösterici olması, çocuklarımızın ucuz iş gücü piyasasında kullanılmaması, kız çocuklarımızın erken yaşta evlenmelerine kapı açmaması, eğitimin özelleşmesine fırsat vermemesi gibi hayati konularda çalışmalar yaparak sistem uygulanmalıdır. Üniversitelerden, sendikalardan görüşler alınmalı, çalıştaylar yapılmalıdır. Pilot uygulamalarla sistemin uygulanabilirliği araştırılmalıdır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Ülkenin her alanına doğrudan etkisi olan eğitimin sistemli bir yapıya kavuşması ülke için varlık sorunudur. Bunun için siyasi yaklaşımlardan uzak ülke değerleri ile barışık, dış dünyaya açık bir sistem inşa etmek için katılımcı bir yol izlemek kaçınılmazdır. Eğitimi toplum mühendisliğinin bir aracı olarak görmek, siyasi kaygılara göre şekillendirmek ülkemizin ayağına vurulmuş bir prangadır.

Bu zamana kadar değişen sistem, içinde kaybolan nesiller meydana getirmiştir. Değişen programların dünyadan örneklerine bakılarak, akademi ile tartışarak, çeşitli kesimlerin görüşleri alınarak hazırlandığı söylene de açık ortamlarda yapılmayan kapı arkalarında hazırlanan programlar olduğu ortaya çıkmaktadır. Yaşadığımız bu süreçte aynı hataya düşmemek için geçmişten ders alınmalıdır. Eğitimde yapılan yanlışlar emek, kaynak ve insan gücü kaybına yol açmaktadır. Ülkemizin kaybedecek zamanı yoktur.

AESSAM (Anadolu Eğitim Sendikası Stratejik Araştırma Merkezi)